

својој филозофији заснује на *стваралачком* принципу: „Укус је застајање у контемплацији“. Кант погрешно везује укус за дело, а не за стваралаштво, дакле, за производ, а не за процес. Кант сматра да се Кантовим естетичким концептом *дело одваја од произвођења*, па је – ако би се тако посматрали естетски феномени – „папа који је дошао да надгледа Микеланђела док осликава Сикстинску капелу (је) био први естетичар“, јер га занима само *готово дело*.

Други моменат суда укуса одређен је према његовом квантитету: лепо је оно што се без појмова представља као објекат неког општег допадања, што представља став који се може извести из објашњења безинтересног допадања. Суштина овог захтева је да се естетски суд посматра *као* логички, а лепота *као* својство предмета, иако то нису. У томе је особеност *опитности* коју Кант захтева: она не може бити објективна, већ субјективна, а не може се заснивати на појму јер није могуће да постоји појам који би прелазео на осећање задовољства или незадовољства, а да је ослобођен било каквог интереса. Безинтересно допадање није новост, постоји и код Плотина, Менделсона, Шафтсберија и Морица у неком облику, али код Канта се први пут јавља филозофски систематизовано и утемељујуће за целокупну естетичку концепцију. Шафтсбери је у погледу неколико битних естетичких појмова извршио значајан утицај на Канта – пре свега на критику укуса, и то у погледу безинтересног допадања и тежњи ка оном *опитем* у укусу.

Поређење лепог са пријатним и добрим на основу наведеног обележја спроведено је кроз објашњење *субјективне опитности* на примеру познате фразе *да свако има свој властити укус*. Наиме, у погледу пријатности, Кант сматра да та теза важи, али ако се под укусом сматра укус чула, док у погледу лепог то не би значило ништа друго него да не постоји никакав укус – што би онемогућило естетичко суђење. Како је пријатно повезано са субјективном посебношћу, а добро са појмом – једино лепо може бити предмет суда укуса и то само уколико се сагласност са властитим судом захтева од свих. Општост допадања замишља се у суду укуса само као субјективна, сматра Кант, сматрајући да је сваки субјективно-појединачни укус заправо *укус чула*, док је субјективно-општи укус увек *укус рефлексije*.

Према Кантовом мишљењу, *субјективан* став није нужно *субјективистички*, јер се он саглашава са објективношћу естетских појава, па у целини естетског искуства одговара „*субјективно-објективном* гледишту“. *Објективно опитеважећи* суд је увек